

Bilaga, Uppföljning av Biblioteksplan för 2023

Danderyds kommuns biblioteksplan är beslutad i kommunfullmäktige och gäller för perioden 2021–2024. Redovisningen gäller folkbiblioteken i Danderyds kommun för 2023.

Enligt bibliotekslagen ska biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Bibliotekslagen lyfter fram barn och unga som en prioriterad grupp för folkbibliotek. Därtill lyfter Danderyds kommun äldre som en särskild prioriterad grupp.

Bibliotekspersonalen arbetar aktivt för att nå de mål som satts upp i biblioteksplanen.

Barnverksamhet

Kultur- och fritidsnämnden har fastställt ett antal fokusområden/mål för verksamheten under planperioden, riktade mot barn och unga på deras fritid. Nedan följer bibliotekets redovisning:

1. Biblioteket ska utgöra barns och ungas tredje rum

Det här har vi genomfört och uppnått:

- Djursholms bibliotek har ordnat en separat hylla för ungdomsböcker. Den ska kompletteras med en sitthörna under 2024.
- Många ungdomar besöker biblioteken för att studera. Både studieplatser och grupprum är populära.
- Danderyds bibliotek har en uppsökande verksamhet på Demo och ungdomsbibliotekarien har ett nära samarbete med ungdomar, fritidsledare och ungdomskoordinatorerna. I februari planeras en skrivworkshop med författaren Daniel Boyacioglu.

2. Biblioteket ska verka för att öka barns och ungas fritidsläsning

Det här har vi genomfört och uppnått:

- För att locka till läsning sker skyltning utifrån teman och aktuella böcker lyfts fram.
- Sommarlovsboken är en återkommande aktivitet. 2023 kunde barn och unga delta genom att läsa en eller flera böcker samt skriva och lämna in en recension och få en gåvobok. Sommarlovsboken avslutades 9 september med ett författarbesök med Dan Höjer.
- Biblioteket uppmärksammar viktiga årsdagar inom barnlitteratur med aktiviteter och tävlingar som lyfter fram läsningen.
- Fler aktiviteter har genomförts under 2023. För de minsta, 4–12 månader, har biblioteket vid 44 tillfällen haft sagostunder och rim/ramsor. Under 2023 erbjöds 17 teaterföreställningar.
- Biblioteket erbjuder så kallade bokprat för årskurs 2. Under 2023 bjöds 24 skolklasser till biblioteket för att få boktips och boksamtal. Från 2024 kommer även årskurs 5 att bjudas in till bokprat.
- Skolklasser kan boka in sig för att låna och lämna böcker på biblioteken utanför öppettider tre gånger per termin. Under 2023 tog biblioteken emot 50 skolklasser.
- Fler av personalen har gått utbildning i TAKK (Tecken som Alternativ och Kompletterande Kommunikation) med syfte att genomföra sagostunder och träffar med TAKK. Under höstlovet gavs en teaterföreställning med TAKK för barn 3–7 år.

3. Biblioteket ska vara en plats för barns och ungas eget skapande

Det här har vi genomfört och uppnått:

- I maj och oktober genomfördes Barnens kulturlördag med roliga evenemang på Entrétorget i Mörby centrum, bland annat sagostund med Bokstavskören, interaktiv rytmfest med Diva Cruz och pyssel och fika på biblioteket.
- På loven erbjuds olika aktiviteter där barn och unga ges möjlighet att skapa. VR-workshop under höstlovet lockade 9 besökare.

Förskola

Kultur- och fritidsnämnden har fastställt ett antal punkter som ligger till grund för bibliotekets verksamhet mot förskolan.

1. Biblioteket ska avsätta tid och personal specifikt för förskolebesök

Det här har vi genomfört och uppnått:

- De förskolor som har långt till närmsta bibliotek får boklådor utkörda. På våren fick 6 förskolor boklådor utkörda vid två tillfällen, under hösten 13 förskolor vid två tillfällen.
- Det finns särskilda temabokkassar med 12 olika teman som förskolan kan nyttja.
- Pedagoger på förskolorna kommer minst en gång per termin på besök med förskolebarnen oftast innan biblioteket har öppnat. Enebybergs bibliotek har förskoleöppet en dag i veckan utanför ordinarie öppethållande. Då kan barn och pedagoger i lugn och ro få möjlighet att lära känna biblioteket och barnbibliotekarien som också bjuder på högläsning.

2. Biblioteket ska arrangera programverksamhet för förskolor baserad på deras behov och önskemål

Det här har vi genomfört och uppnått:

Biblioteken har under 2023 haft 17 teaterföreställningar för barn. Av dessa riktade sig fyra till förskolorna.

3. Biblioteket ska ta fram och genomföra en kommunikationsplan gentemot förskolorna

Det här har vi genomfört och uppnått:

- Biblioteket har tillsammans med förskola och familjecentralen startat ett språknätverk i syfte att söka nya metoder för att nå ut till föräldrar till små barn. Projektet finansierades av Statens kulturråd. Som avslutning bjöds förskolans föräldrar och pedagoger samt bibliotekspersonal in till en föreläsning med logopeden och författaren Catarina Sjöberg.
- Biblioteket har genomfört en kartläggning och en handlingsplan för Barnkonventionen. En barnbibliotekarie har barnrättsansvar och barnkonventionen är en stående punkt på arbetsplatsträffar (APT).
- Familjecentralen träffar föräldrar med små barn på biblioteket en förmiddag varje vecka.

Prioriterade grupper

Bibliotekslagen lyfter fram följande grupper som särskilt prioriterade: Personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska samt personer tillhörande de nationella minoriteterna. Kultur- och fritidsnämnden har fastställt fyra mål för bibliotekets verksamhet mot de prioriterade grupperna.

1. Biblioteket ska arbeta aktivt med uppsökande arbete gentemot de prioriterade grupperna.

Det här har vi genomfört och uppnått:

- Biblioteket har ett nära samarbete med LSS-verksamheter och särskolan. En barnbibliotekarie besöker målgruppen regelbundet och har högläsning och ger boktips.
- Bibliotekarie har samarbetat med dramapedagog, fritidsledare och ungdomar inom LSS (Fritidsträffen) i Enebyberg. De har träffats regelbundet, haft högläsning och pratat om böcker. Dramapedagogen utformade olika rollövningar där alla ungdomar fick prova på olika roller som blev två publika teaterföreställningar. På föreställningen framfördes skuggspelsteater med inspiration från Djungelboken och en egen teateruppsättning av boken Matilda av Roald Dahl. Högläsning med TAKK-tecken och högläsning med punktskrift visades också för publiken. Finansieras genom bidrag från Kulturrådet/Stärkta bibliotek.
- Bibliotekarie har kontakt och gör regelbundna besök till äldre med tjänsten Boken kommer. På Idala- och Stocksundsgården har bibliotekarien högläsning, ger boktips och ibland sångstunder. På Stocksunds bibliotek gav bibliotekarie tillsammans med en pianist en uppskattad konsert på Alla hjärtans dag samt en julkonsert på Idalagården.
- Under 2023 startades samarbetsprojektet Läskraft där bibliotekarie, demenssjuksköterska och volontärsamordnare tillsammans utbildar volontärer till att bli högläsare för dementa äldre. Volontärerna har fått utbildning i bemötande av dementa, hur man skapar en mysig lässtund samt fått boktips. Tre olika utbildningstillfällen har hållits under året och volontärer är nu ute på flera av kommunens äldreboenden och läser högt. Bibliotekarien har tipsat om lämplig litteratur för högläsning för dementa samt visat var litteraturen hittas i biblioteket

2. Kommunens invånare ska ha tillgång till medier och aktiviteter på sitt modersmål via biblioteket.

Det här har vi genomfört och uppnått:

- Språkcafé för att träna svenska erbjuds varje vecka på Danderyds bibliotek i samarbete med Röda Korset och En utsträckt hand. Träffpunkt Enebyberg har också Språkcafé. På Danderyds bibliotek finns även språkcafé på engelska varje vecka och en engelskkurs för personer från Ukraina.
- Biblioteken köper in medier på andra språk än svenska och har en budget avsatt till det.

3. De prioriterade grupperna ska känna sig inkluderade i biblioteksrummet

Det här har vi genomfört och uppnått:

- Biblioteken uppmärksammar viktiga dagar såsom Romernas nationaldag och övriga minoriteter med flaggning och skyltning med böcker.
- Det finns så kallade Äppelhyllor med anpassade medier på alla bibliotek. Äppelhyllan är en plats i biblioteket där barn med funktionsvariationer och deras vuxna kan hitta medier som kan läsas med ögon, öron eller fingertoppar. Det finns även faktaböcker för vuxna.
- Äppelhyllorna har setts över. Nya hyllor har köpt sin under 2023 placerats så att de ska vara synliga och tillgängliga för målgruppen.
- Danderyds bibliotek i Mörby centrum bjöd in till en ukrainsk eftermiddag med ukrainsk kultur 30 mars 2023. Under eftermiddagen fick besökarna måla ukrainska påskägg, lyssna på ukrainsk musik och höra traditionella berättelser. På länk direkt från Kiev fanns ukrainska vänner som målade och visade påskägg. Över 50 personer deltog.

4. De prioriterade grupperna och deras anhöriga ska känna till bibliotekets utbud och tjänster

Det här har vi genomfört och uppnått:

- Biblioteket har påbörjat ett skyltningsarbete för att öka tillgängligheten för målgruppen barn och unga med funktionsvariationer. Nya tydliga skyltar har köpts in.
- Danderyds bibliotek i Mörby har delat in biblioteket i zoner – tysta, lugna och pratvänliga zoner.
- SeniorNet har haft IT-handledning i Djursholm en dag i veckan.
- Under oktober medverkade biblioteket vid Seniordagen på Entrétorget/biblioteket med information om vad biblioteket kan erbjuda såsom bokcirklar, högläsning, Boken kommer med mera.
- Under 2023 hade biblioteket 61 bok- och läsecirklar. Flera av bokcirkarna har äldre deltagare. Bibliotekarie har regelbundet kontakt med och besöker äldre som har svårt att komma till biblioteket med tjänsten Boken kommer. Under 2023 fick 31 Boken kommer låntagare leverans av böcker och talböcker 129 gånger.

Biblioteket och samhällets digitalisering

Om biblioteket ska förbli relevant i framtiden måste det både vara en plats för de digitalt mogna, liksom en plats och en kraft som verkar för digitalt innanförskap. Mot denna bakgrund har kultur- och fritidsnämnden fastställt två övergripande mål för planperioden.

1. All personals digitala kompetens ska motsvara samtidens krav

Det här har vi genomfört och uppnått:

- Personalen omvärldsbevakar och har under 2023 kompetensutvecklat sig i 952 timmar (60 timmar per person). En digital tjänst som finns är Digiteket som har kurser och artiklar. Digiteket är en plattform för digital fortbildning och inspiration för bibliotekspersonal. [Start - Digiteket](#)
- 2. Biblioteket ska möjliggöra medborgarnas digitala delaktighet i samhället. Fokus ska ligga på de grupper biblioteket identifierat som extra utsatta, för närvarande äldre och nyanlända

Det här har vi genomfört och uppnått:

- Röda Korset har Språkcafé på Danderyds bibliotek i Mörby en dag i veckan.
- Help in change har undervisning i engelska för personer från Ukraina två dagar i veckan på Danderyds bibliotek i Mörby.